

LITERATURĂ UNIVERSALĂ ȘI COMPARATĂ – ANTOLOGIE CRITICĂ

Coordonatori:
Conf. dr. **Elena Ionescu**
Asistent **Răzvan Tufeanu-Livintz**

Prezentarea autorilor:
lect. dr. **Ruxandra Iordache**

CUVÂNT-ÎNAINTE

Lucrarea de față s-a născut în primul rând din dorința colectivului de Literatură comparată al Universității din București de a oferi studenților din programele de licență și master ale Facultății de Litere un instrument de lucru la îndemână pentru activitățile teoretice și practice curente din cadrul cursurilor, seminarelor și atelierelor de specialitate.

Am încercat astfel să suplinim o carență resimțită din ce în ce mai acut pe piața editorială, mai ales de către tinerii viitori cercetători și specialiști din sfera științelor filologice, în ceea ce privește (re)editarea unor autori și titluri de referință. Cu câteva mici excepții (notabile de altfel), majoritatea textelor antologiei de față – traduse și publicate la noi cu mai bine de un sfert de deceniu în urmă – reproduc contribuții fundamentale atât pentru înțelegerea și aprofundarea literaturii universale în general, cât și pentru abordarea problematicii specifice comparatismului în particular.

Fără pretenția de exhaustivitate am încercat să propunem celor preocupați de vastul domeniu al literaturii comparate o posibilă imagine de ansamblu, selecția studiilor nefiind deloc ușoară, mai ales în condițiile în care materialul antologat se dovedește foarte dens și cu valențe multiple. Totodată, intenția noastră a fost să oferim atât studenților noștri, fie ei de la Facultatea de Litere ori de la cea de Limbi și Literaturi Străine, cât și pasionaților de studii culturale, literatură universală și comparată, o modalitate de familiarizare cu diversele demersuri și abordări specifice comparatismului.

Astfel, prin intermediul suitei de texte aparținând unor stiluri și tipuri de discurs variate, am urmărit nu doar completarea unui set de „lecturi obligatorii” pentru conturarea profilului umanist al studenților noștri, cât mai ales dezvoltarea abilităților de cercetare și interogare a autorilor propuși, a mijloacelor și metodelor ce se revendică de la diferitele școli și curente teoretice, tocmai în direcția descoperirii acelei valoroase „voci proprii” și a exersării spiritului critic personal.

Am optat pentru o structură care să urmărească principalele repere din literatura lumii în ordine cronologică din două motive: pe de o parte, deoarece am considerat că aceasta facilitează observarea punctelor de tensiune, dar și a momentelor de contiguitate dintre diversele epoci, fenomene și tendințe culturale, literare și artistice; pe de altă parte, pentru a veni în sprijinul studenților al căror traseu de studiu urmează același parcurs diacronic.

Cum, spre deosebire de celealte specializări, programa secției Literatură Universală și Comparată include și un curs axat pe concepte operaționale din domeniul comparatismului, am considerat util pentru cititorii care nu au la îndemână acest instrumentar teoretic să precedăm corpusul de texte de un capitol dedicat definirii ca disciplină a literaturii comparate, prezentării obiectului de studiu și metodelor proprii.

De asemenea, ni s-a părut firesc să includem la finele volumului o scurtă prezentare a autorilor, pentru care ținem să aducem mulțumiri colegiei noastre, lect. univ. dr. Ruxandra Iordache. Și de această dată, miza a fost dublă: pe de o parte, încadrarea textelor selectate în contextul unei anumite epoci sau școli; pe de altă parte, posibilitatea continuării și aprofundării lecturilor în funcție de preocupările de cercetare ale studentilor.

CUPRINS

I. LITERATURĂ COMPARATĂ – CONCEPTE

FRANCIS CLAUDON, KAREN HADDAD-WOTLING – Pentru ce și pentru cine am scris această carte? De la comparație la literatura comparată. Cum se realizează comparația	11
DAN GRIGORESCU – Teoria influențelor	29
DANIEL-HENRI PAGEAUX – Comparații	51

II. ANTICHITATEA

ERNST ROBERT CURTIUS – Eroi și suverani	73
---	----

III. EVUL MEDIU

ERNST ROBERT CURTIUS – Evul mediu latin (Lumea antică și cea modernă, Evul Mediu, Evul Mediu latin, Romania).....	87
JOHAN HUIZINGA – Visul de eroism și de dragoste	103
EDGAR PAPU – Dante medieval și modern	111
DENIS de ROUGEMONT – De la iubirea curtenească la romanul breton. Pasiune și mistică	129
PAUL ZUMTHOR – Textul și publicul. Dimensiunea clasică	147

IV. RENAȘTEREA. BAROCUL

PETER BURKE – Epoca diversității: Renașterea târzie (Ascensiunea limbilor vulgare. O diversitate de genuri literare) Coda: Renaștere după Renaștere	171
ZOE DUMITRESCU-BUŞULENGA – Universul sonetelor lui Shakespeare	197
EDGAR PAPU – Coordonate de bază (Dimensiunea tragică. Structura defensivă. Baroc și spectacol. „Baroco“ sau „Barrueco“? Sub semnul perlei)	203
JEAN ROUSSET – Deghizarea și aparența înșelătoare. Despre un Baroc literar. Concluzii - Paradoxul baroc. Barocul și prețiozitatea	230

V. CLASICISMUL

BASIL MUNTEANU – Reguli valabile pentru toate genurile	259
EDGAR PAPU – Structura (Clasicism absolut: virtuțile cardinale. Clasicismul relativ. „Clasic sănătos – romantic bolnav“. Spațialitate. Organicul clasic. Mimesis incompletă. Dominanta operei. Tradiția ca inovație. Linia continuă. Claritate concentrată. Osmoza abstract – concret. Asociația prin contiguitate. Închiderea între domenii artistice. Închiderea circumscrisă a vârstelor și caracterelor. Sublimul clasic)	280

VI. SECOLUL AL XVIII-LEA

PAUL HAZARD – De la stabilitate la mișcare	307
ROMUL MUNTEANU – De la Sturm und Drang la Neoumanismul german (Premisele teoretice. Teatrul. Proza)	322
GEORGES POULET – Secolul al XVIII-lea	356

VII. SECOLUL AL XIX-LEA

ALBERT BÉGUIN – Nașterea poeziei (Baudelaire. Mallarmé și Rimbaud. Simbolismul și poezia de după război)	375
MATEI CĂLINESCU – Ideea de modernitate (De la modern la gotic, la romantic, la modern. Cele două modernități. Baudelaire și paradoxurile modernității estetice. Modernitate, moartea lui Dumnezeu și utopie)	392
VIRGIL NEMOIANU – Dinamica perioadei romantice	417
MARCEL RAYMOND – Introducere. Considerații asupra simbolismului	433
PHILIPPE VAN TIEGHEN – Teoriile realismului. Baudelaire, teoretician al artei. Teorile simboliste	461

VII. SECOLUL AL XX-LEA

HUGO FRIEDRICH – Lirica europeană în secolul al XX-lea (Observații asupra metodei „Serbare a intelectului“ și „Prăbușire a intelectului“. Lirica spaniolă în secolul al 20-lea. Două reflecții asupra liricii: Apollinaire și Garcia Lorca. Stilul incongruent și „noul limbaj“. Alte observații despre noul limbaj. Apollon în locul lui Dionysos. Dublu raport față de modernitate și față de tradiția literară)	491
PHILIPPE VAN TIEGHEN – Teoriile suprarealiștilor	510
STEVEN CONNOR – Dezintegrare și ironie. Ontologie și metaficiune	515
DAN GRIGORESCU – „Un termen fluid și amorf“. Teoreticieni și romancieri. Formele poeziei postmoderne	527
PREZENTAREA AUTORILOR.....	561